

ChristenUnie Haarlem

Haarlem, 4 april 2016

Raadsvragen ex artikel 38

Betreft: eigen bijdrage WMO

Geacht College,

Hierbij stuur ik u een serie schriftelijke vragen over de eigen bijdrage WMO. Onze vragen richten zich op drie aspecten:

- Zorgmijding als gevolg van de hoogte van de Eigen bijdrage
- Informatievoorziening door de gemeente over de Eigen bijdrage
- Rol van de gemeente bij tijdige inning van de Eigen bijdrage om hoge naheffingen te voorkomen

Bij voorbaat dank voor de beantwoording.

Met vriendelijke groet,

Frank Visser
Fractievoorzitter ChristenUnie Haarlem

Voorkom zorgmijding

Uit onderzoek van Ieder(in) en Binnenlands Bestuur blijkt dat door (de hoogte van) de eigen bijdrage, 25% van de mensen afziet van Wmo-geïndiceerde zorg. Het mijden van zorg kan leiden tot isolement, opname, hogere zorgkosten, en overbelasting van mantelzorgers. Dit is in strijd met de (bedoeling van de) Wmo.

De ChristenUnie wil graag duidelijkheid over de feitelijke situatie in Haarlem om op basis daarvan te besluiten of beleid gewijzigd moet worden.

Voor zover wij kunnen nagaan rekent de gemeente Haarlem de maximaal toegestane eigen bijdrage¹ zoals vastgesteld in het Landelijke uitvoeringsbesluit Wmo 2015². Dit hoeft echter niet. De gemeente mag de bijdrage ook lager vast stellen. Als gevolg van de signalen van zorgmijding heeft onder andere de gemeente Zaanstad de eigen bijdragen verlaagd. Een echte beleidsafweging voor de hoogte van de maximale eigen bijdrage lijkt in Haarlem niet gemaakt te zijn. In de toelichting

¹ Artikel 2.2 Uitvoeringsbesluit Algemene en maatwerkvoorzieningen Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Haarlem 2016 <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/bestuurlijke-stukken/2015484680-3-Bijlage-1-Uitvoeringsbesluit-Algemene-en-maatwerkvoorzieningen-Wet-maatschappelijke-ondersteuning-gemeente-Haarlem-2016-1.pdf>

² <http://wetten.overheid.nl/BWBR0035733>

op het besluit ontbreekt elke onderbouwing. De ChristenUnie zou deze wel graag zien zodat de gemeenteraad zo nodig kan besluiten tot een beleidswijziging.

In Haarlem is het voor minima mogelijk bij ziekte of handicap een tegemoetkoming te krijgen voor de eigen bijdrage van een WMO-voorziening. Wij hebben vernomen dat in omliggende gemeenten zoals Heemstede bij de berekening van de eigen bijdrage na het vervallen vorig jaar van de 33% WTCG korting er een middenweg is gekozen en de eigen bijdrage voor minima is vastgesteld op € 15,- (Haarlem: € 19,40). De gedachte hierachter is dat deze mensen hierdoor niet ook nog eens bij de gemeente langs moeten om een extra tegemoetkoming te vragen uit de pot WTCG-gelden die naar de gemeenten is gegaan. Maar ook voor hogere inkomens is de eigen bijdrage in Heemstede aanzienlijk lager. Wij zouden daarom de keuzes van het college in Haarlem graag nader onderbouwd zien.

Vragen:

1. Kent u het bericht “Kwart zorggebruikers mijdt dure zorg”³ en de VNG-ledenbrief⁴ die ook aandacht vraagt voor dit probleem?
2. Kunt u financieel inzicht geven in de opbouw en hoogte van de eigen bijdrage die Haarlem heft en deze vergelijken in een benchmark met andere gemeenten zoals bijvoorbeeld Zaanstad en Heemstede?
3. Kunt u aangeven in hoeverre er in Haarlem bij het vaststellen van de Eigen bijdrage maatwerk wordt geleverd en financiële stapeling van regelingen en bijdragen wordt voorkomen?
4. Herkent het college de signalen van zorg mijden vanwege de eigen bijdragen ook in Haarlem? Zo ja, wat zijn de effecten van de hoogte van de eigen bijdrage op het gebruik van zorg en is er verschil in de mate van zorgmijndend gedrag tussen de verschillende doelgroepen? Bent u bereid voor de beantwoording van deze vraag:
 - in gesprek te gaan met de gecontracteerde zorgaanbieders en de sociale wijkteams
 - een analyse te doen van de CAK-declaratieoverzichten om te zien hoeveel burgers van Haarlem geen zorg meer afnemen waar ze dat eerst wel deden om inzicht hierin te krijgen?
5. In hoeverre wordt er door de doelgroep gebruik gemaakt van de tegemoetkoming eigen bijdrage voor WMO-voorzieningen, of te wel: hoeveel % van de mensen die recht hebben op deze regeling vragen hem ook aan? Waarom kiest het college er niet voor deze tegemoetkoming automatisch te verstrekken door een verlaging van de eigen bijdrage?
6. Kunt u aangeven wat de gevolgen voor de begroting van Haarlem zouden zijn van het verlagen van de Eigen bijdragen uitgaande van lagere tarieven die enkele andere gemeenten hanteren en uitgaande van de verschillende mogelijkheden die het CAK biedt om de Eigen bijdrage te verlagen⁵?
7. Is het college op basis van deze feiten bereid aanpassingen te doen aan de Eigen bijdrage om te garanderen dat iedereen die zorg nodig heeft, die ook kan krijgen vanuit een rechtvaardige regeling?

³ Binnenlands Bestuur, 10 februari 2016, <http://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/nieuws/kwart-zorggebruikers-mijdt-dure-zorg.9518647.lynkx>

⁴ VNG, 1 maart 2016, https://vng.nl/files/vng/brieven/2016/20160301_ledenbrief_hoogte-eigen-bijdragen-wmo.pdf

⁵ https://vng.nl/files/vng/brieven/2016/attachments/20160301_bijlage_factsheet-parameters.pdf

Informatievoorziening over de Eigen bijdrage

Het valt ons op dat in de Uitvoeringsregels maatwerkvoorzieningen Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Haarlem 2016 in de beschrijving van de toegangsprocedure niet wordt stil gestaan bij de eigen bijdrage. Er staat alleen maar dat de burger bij het afgeven van de beschikking over de eigen bijdrage wordt geïnformeerd.⁶ Ook de informatie op de website van de gemeente over de Eigen bijdrage is erg summier. Er wordt slechts verwezen naar de rekentool van het CAK.

Uit het genoemde onderzoek blijkt dat burgers zich soms overvallen voelen door de eigen bijdrage en ook slecht worden geïnformeerd over wijzigingen in de Eigen bijdrage. Wij hebben de indruk dat hier in Haarlem nog verbetering mogelijk is.

Ook de Nationale Ombudsman heeft dit probleem recent aan de orde gesteld. Hij beveelt gemeenten aan de informatieverstrekking aan burgers te verbeteren en maatwerk toe te passen waar dat mogelijk is. In de huidige situatie moeten burgers vaak keuzes maken zonder dat ze de hiervoor benodigde informatie hebben. Zo geven gemeenten vaak geen antwoord op de vraag hoe hoog de eigen bijdrage is terwijl dit bepalend kan zijn voor de keuze die de burger moet maken. Wij zijn van mening dat dit voorkomen kan worden door het proactief geven van indicaties van de eigen bijdrage voor verschillende inkomensgroepen in aanvulling op de verwijzing naar de rekentool van het CAK.

Vragen:

8. Kent u het bericht van de Nationale Ombudsman “Burger weet niet waar hij aan toe is bij Eigen bijdrage WMO”⁷?
9. Bent u bereid de informatievoorziening over de Eigen bijdrage tijdens de toegangsprocedure (het zogenaamde keukentafelgesprek) te verbeteren zodat aanvragers hiervan eerder op de hoogte zijn dan het moment van afgifte van de beschikking zodat ze dit kunnen betrekken bij het maken van hun keuze?
10. Is er voldoende kennis bij degenen die de keukentafelgesprekken met de cliënten voeren over de Eigen bijdrage? Zo nee, bent u bereid hierin te investeren?
11. Bent u ook bereid de informatievoorziening over de Eigen bijdrage op de gemeentelijke website te verbeteren?

Tijdige inning Eigen bijdrage

De inning van de Eigen bijdrage is door de Rijksoverheid neergelegd bij het CAK. Dit is onder meer gedaan vanwege de privacy. Uit antwoorden op technische vragen van de ChristenUnie-fractie begrijpen wij dat de gemeente geen enkel zicht heeft of de inning goed gebeurt en of het juiste bedrag bij de gemeente binnenkomt. Er wordt gesteld “De gemeente kan geen zekerheid geven over de vraag of aan alle cliënten de eigen bijdrage 2015 reeds volledig is gefactureerd. “ Dit vinden wij zorgelijk want dit kan betekenen dat een groep cliënten nog met hoge naheffingen te maken kan krijgen.

⁶ <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/bestuurlijke-stukken/2015484680-4-Bijlage-2-Uitvoeringsregels-maatwerkvoorzieningen-Wet-maatschappelijke-ondersteuning-gemeente-Haarlem-2016-3.pdf>

⁷ <https://www.nationaleombudsman.nl/nieuws/2016/burger-weet-niet-waar-hij-aan-toe-bij-eigen-bijdrage-wmo>

Voor wat betreft de hoogte van de individuele bijdragen kan de ChristenUnie-fractie begrijpen dat de gemeente geen zicht heeft, maar het lijkt ons wel dat er een algemene controle moet zijn door de gemeente of de inning goed gebeurt, zo nodig geanonimiseerd. Immers: of de inning bij het CAK goed gaat is ook afhankelijk van de aanlevering van gegevens door de gemeente en door de zorgaanbieders.

In de antwoorden op de technische vragen wordt gesteld dat de gemeente er bij de zorgaanbieders op heeft aangedrongen dat alle relevante informatie die nodig is voor het bepalen van de hoogte van de eigen bijdrage tijdig en juist aan het CAK wordt aangeleverd. Daarnaast is de gemeentelijke administratie zo ingericht dat het CAK tijdig de informatie krijgt die de gemeente moet aanleveren. Dit geeft echter geen garanties. Onze vraag is: gaat dit goed? Enkele jaren geleden waren er circa 80 mensen die alsnog in 2 termijnen hun achterstand Eigen bijdrage moesten betalen naast de 4 wekelijkse nota van de CAK. Wij hebben signalen ontvangen dat er ook nu weer achterstanden zijn zelfs van meer dan 1 jaar. Hier ligt ons inziens niet alleen een verantwoordelijkheid van het CAK, maar ook van de gemeente en de zorgaanbieders die werken in opdracht van de gemeente.

Als het CAK bijvoorbeeld over een cliënt wel gegevens heeft van de gemeente maar niet van de zorgaanbieder of andersom of als het CAK pas heel laat deze gegevens ontvangt dan zou dit wat betreft de ChristenUnie-fractie gesignaleerd moeten worden in geanonimiseerde managementrapportages van het CAK richting de gemeente zodat de gemeente actie kan ondernemen. Uit de antwoorden op de technische vragen krijgen wij de indruk dat dit nog niet gebeurt.

Wij lezen in de antwoorden op de technische vragen ook dat de gemeente niet in de positie is om maximale termijnen te stellen voor de inning van de Eigen bijdrage omdat de gemeente geen formele opdrachtgeversrelatie met het CAK heeft. Deze rol heeft de Rijksoverheid. Uit de gegevens die het CAK verstrekt blijkt dat het CAK in ieder geval 2 jaar na levering van zorg of ondersteuning muteert in de opgelegde eigen bijdrage.

Vragen:

12. Kunt u aangeven in hoeverre door het CAK en de gemeente wordt gecontroleerd of de aanlevering van informatie aan het CAK door de gemeente en door de zorgaanbieders tijdig en juist is? Ontvangt u hierover managementrapportages van het CAK? Zo nee, bent u bereid hierover in overleg te gaan met het CAK en zo nodig de staatssecretaris zodat dit wel wordt gerealiseerd?
13. Deelt u de mening dat als bij de aanlevering van de gegevens door de gemeente en/of de zorgaanbieders fouten worden gemaakt dit gevolgen kan hebben voor cliënten in de vorm van late (onverwachte) facturering van Eigen bijdragen met als gevolg hoge bijdragen die in één keer moeten worden betaald of in termijnen in een korte periode?
14. Deelt u de mening dat cliënten die bijvoorbeeld alleen AOW ontvangen en een klein aanvullend pensioen in de problemen kunnen komen als ze als gevolg hiervan te maken krijgen met hoge naheffingen van de Eigen bijdrage?
15. Bent u bereid in deze gevallen vanwege deze verantwoordelijkheid van de gemeente en de zorgaanbieders die werken in opdracht van de gemeente en

vanwege de zorgplicht van de gemeente bij hoge naheffingen de cliënten tegemoet te komen bijvoorbeeld in de vorm van een verlaging van de Eigen bijdrage, een langere betalingstermijn of anderszins?

16. Bent u bereid in overleg te gaan met het CAK en/of de staatssecretaris om de termijn waarna nog Eigen bijdrage kan worden opgelegd te verkorten zodat cliënten niet meer geconfronteerd kunnen worden met hoge naheffingen?